

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМФОРМУВАННЯ ОПТИМІЗАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ
КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РЕГІОНУ В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ
СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА ДО СВІТОВОГО РИНКУ КАПІТАЛУFORMATION OF THE OPTIMIZATION MODEL OF THE DEVELOPMENT
OF REGIONAL COMPETITIVE ADVANTAGES IN THE PROCESS
OF INTEGRATING BUSINESS ENTITIES INTO THE GLOBAL CAPITAL MARKET

УДК 332.146:339.137

Борисова С.Є.

д.е.н., доцент,
професор кафедри
фінансів, банківської справи
та підприємництва
Донбаська державна машинобудівна
академія
(м. Краматорськ, Донецька область)

Балашова О.В.

к.е.н., доцент кафедри
фінансів, банківської справи
та підприємництва
Донбаська державна машинобудівна
академія
(м. Краматорськ, Донецька область)

У статті розглянуто поняття конкурентних переваг регіону, основні фактори, які впливають на розвиток конкурентних переваг регіону. Розроблено модель формування конкурентних переваг регіонів, яка оцінює стабільність регіональної системи як гарантію високого рівня конкурентоспроможності в майбутньому.

Ключові слова: інтеграція, конкурентні переваги, регіон, міжнародна конкурентоспроможність, фактори впливу, модель формування конкурентних переваг регіонів, світовий ринок капіталу.

В статье рассмотрены понятие конкурентных преимуществ региона, основные факторы, которые влияют на развитие конкурентных преимуществ региона. Разработана модель формирования конкурентных преимуществ регионов, которая оценивает стабильность региональной системы

как гарантию высокого уровня конкурентоспособности в будущем.

Ключевые слова: интеграция, конкурентные преимущества, регион, международная конкурентоспособность, факторы влияния, модель формирования конкурентных преимуществ регионов, мировой рынок капитала.

The article deals with the concept of competitive advantages of the region, the main factors that affect the development of competitive advantages of the region. The model of formation of competitive advantages of regions, which assesses the stability of the regional system as a guarantee of a high level of competitiveness in the future, has been covered in the article.

Key words: integration, competitive advantages, region, international competitiveness, influence factors, the model of formation of regional competitive advantages, global capital market.

Постановка проблеми. Розвиток світового ринку капіталів стимулюється посиленням нерівномірності його розподілу між країнами залежно від рівня їхньої конкурентоспроможності. Актуальність поглибленого вивчення конкурентних переваг як важеля міжнародного руху капіталів обумовлена інтенсифікацією процесу глобалізації та інтеграції ринків капіталів, фундаментальними змінами в цій галузі у зв'язку з лібералізацією останнього, розвитком відповідної інфраструктури на базі сучасних інтернет-технологій, зростанням ролі міжнародних фінансів у світовому розвитку. Вона обумовлена також тією обставиною, що вітчизняні державні та корпоративні суб'єкти підприємництва вийшли на міжнародні ринки капіталів, а паралельно спостерігається активізація нерезидентів на українському ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній літературі велика увага приділяється розгляду проблем інтеграційної взаємодії на національному та регіональному рівнях. Дослідженню проблеми участі національних економік у світовому господарстві присвячені роботи В. Власова, Д. Вільямсона, Д. Гелбрейта, М. Делягіна, І. Хаджинова, А. Уткіна, Г. Фішера, Т. Фрідмана, А. Чухна, О. Білоруса, А. Філіпенка, В. Гейця та інших науковців. Вагомий внесок у дослідження

питань конкурентоспроможності регіону зробили Л. Антонюк, З. Герасимчук, І. Бегг, С. Запотоцький, С. Писаренко, М. Портер, Л. Ковальська, Р. Фатхутдінов та інші вчені. У багатьох дослідженнях аналізуються роль і функції конкурентних переваг як найважливішого чинника міжнародної інтеграційної взаємодії, однак аналіз висвітлення теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з використанням конкурентних переваг регіонів держави та її суб'єктів підприємництва в контексті їх інтеграції до світового ринку капіталу, свідчить про необхідність подальших досліджень у цьому напрямі. Необхідність таких досліджень зумовлюється також тим, що саме на регіональному рівні найбільш результативним чином забезпечується формування конкурентних переваг держави. Регіон все більше перетворюється з об'єкта на дієвий суб'єкт формування конкурентних переваг.

Постановка завдання. Метою статті є формування організаційно-економічних умов використання конкурентних переваг регіонів України з метою забезпечення інтеграції держави та суб'єктів підприємництва до світового ринку капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентні переваги регіону – це насамперед система чинників, що позитивно впливають на

конкурентоспроможність регіонів країни в процесі її інтеграції до світогосподарських зв'язків, а саме забезпеченість регіону чинниками виробництва, наявність ємного та платоспроможного попиту, наявність комплексу споріднених галузей, що забезпечують діяльність провідних експортно орієнтованих галузей економіки, наявність передового менеджменту та стратегії компаній, розвиненість інфраструктури бізнесу, високий виробничий та науково-технічний потенціал регіону, наявність кваліфікованих кадрів [7, с. 4]. Конкурентоспроможний регіон переважно розглядається як «регіон, що ефективно використовує власні ресурси за умов мінімальної фінансово-ресурсної підтримки держави та розширення можливостей залучення коштів донорської та технічної допомоги» [9, с. 5].

Можна виділити основні фактори, які впливають на конкурентоспроможність регіону щодо притоку капіталу: політичне та макроекономічне середовище; фінансовий стан найбільших (за масштабами та кількістю працівників) підприємств; виробничий потенціал регіону; ефективність структури системи управління регіоном.

Оцінювання конкурентоспроможності галузей економіки включає такі три етапи, як вибір системи інформативних показників для спостереження; побудова системи аналітичних показників та проведення аналізування (оцінювання) інвестиційної привабливості; прогнозування інвестиційної привабливості окремих галузей економіки та/або окремих суб'єктів підприємництва. Пріоритетними напрямками структурної перебудови у сфері матеріального виробництва в Україні є такі галузі промисловості, як вугільна, нафтогазова, електроенергетики, чорної та кольорової металургії, машинобудування й металообробки, хімічна й нафтохімічна, лісова, деревообробна й целюлозно-паперова, будівельних матеріалів, легка, харчова, медична та мікробіологічна, сільського господарства, будівельного та транспортного комплексів.

Перспективність розвитку окремих галузей повинна враховуватися під час розроблення прогнозів розвитку їхньої конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Але така оцінка повинна включати також показники прибутковості й ризику, напряму, темпи й форми приватизації, експортний потенціал продукції, а також рівень її цінової захищеності від імпорту, інфляційну захищеність вироблюваних товарів і послуг, інші фактори [1; 4].

Для оцінювання ступеня інвестиційної привабливості галузі, регіону та підприємства необхідно враховувати досить велику кількість факторів, що впливають на стан і перспективи розвитку аналізованих об'єктів. Для підвищення вірогідності моделі, що описує ринкову систему, необхідно використати за можливості максимальну кількість

показників, що характеризують потенційні об'єкти інвестування. Однак, з іншого боку, інформаційно перенасичена модель може надати певні труднощі під час проведення розрахунків.

Основними чинниками, що впливають на інвестиційну привабливість галузі, є частка продукції галузі в загальному обсязі виробництва, індекс обсягу виробництва продукції в галузі, темпи росту (падіння) виробництва в галузі, частка виробничих основних фондів у загальному обсязі основних фондів, обсяг капіталовкладень у галузь, виведення застарілих промислово-виробничих фондів, соціальна значущість галузі, рентабельність підприємств галузі.

Основними факторами, що впливають на розвиток конкурентних переваг регіону, є питома вага регіону в обсязі виробництва національного доходу, питома вага регіону в обсязі виробництва валового продукту промисловості, питома вага регіону в обсязі виробництва валового продукту сільського господарства, питома вага регіону у вартості основних виробничих фондів, питома вага обсягу валового продукту на душу населення в регіоні, середній рівень доходів населення, питома вага регіону в розмірі капітальних вкладень, питома вага обсягу національного доходу на душу населення в регіоні, питома вага населення, зайнятого в суспільному виробництві, розмір капітальних вкладень на душу населення, валовий продукт промисловості в регіоні на душу населення, обсяг валового продукту сільського господарства регіону на душу населення, питома вага регіону у вартості основних невиробничих фондів, обсяг іноземних інвестицій, питома вага регіону в кількості населення країни, питома вага регіону в обсязі будівельно-монтажних робіт у країні, питома вага природних ресурсів регіону в загальнодержавному обсязі, питома вага приватизованих підприємств, обсяг споживчих витрат на товари й послуги в регіоні [1; 4; 8].

Розглянемо основні підходи до одержання узагальнюючого показника для оцінювання конкурентних переваг регіону у залученні іноземних інвестицій. Слід зазначити, що запропоновані нижче методики розрахунку показників конкурентних переваг регіонів можуть бути також використані для розрахунків показників конкурентних переваг окремих суб'єктів підприємництва та/або галузей економіки України. Узагальнені показники конкурентних переваг за сукупністю соціально-економічних показників та загальносистемних характеристик можуть бути розраховані відповідно до такої методики. Нехай є M регіонів, кожен з яких характеризується множиною значень N факторів. Тоді кожний розглянутий регіон може бути представлений як точка N -мірного простору з координатами, що дорівнюють значенням кожного з N факторів.

На початковому етапі аналізу рівня конкурентних переваг формується матриця спостережень, що містить повну характеристику аналізованих регіонів:

$$X = \begin{pmatrix} X_{11} & X_{12} & \dots & X_{1j} & \dots & X_{1N} \\ X_{21} & X_{22} & \dots & X_{2j} & \dots & X_{2N} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{i1} & X_{i2} & \dots & X_{ij} & \dots & X_{iN} \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ X_{M1} & X_{M2} & \dots & X_{Mj} & \dots & X_{MN} \end{pmatrix}, \quad (1)$$

де M – кількість аналізованих регіонів;

N – число факторів;

X_{ij} – значення фактору j для регіону i .

Рядки матриці X відповідають аналізованим регіонам, а стовпці – факторам, множина яких включає найбільш характерні ознаки потенційних об'єктів інвестування, що характеризує їхні конкурентні переваги. Отже, фактори, представлені в матриці X , характеризують різні сторони об'єкта інвестування, вони є неоднорідними, більш того, розрізняються одиницями виміру.

Для обчислення показника конкурентних переваг регіону необхідно провести перетворення матриці X для нормування факторів, що характеризуються. Сформуємо матрицю Z , елементи якої розраховуються так:

$$Z_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j^-}{x_j^+ - x_j^-}, \quad (2)$$

де Z_{ij} – нормоване значення фактору j для регіону i ;

x_j^- – мінімальне значення фактору j ;

x_j^+ – максимальне значення фактору j .

Далі провадиться розрахунок показника конкурентних переваг, що є синтетичною величиною множини факторів, що характеризують потенційні об'єкти інвестування. Розрахунок показників інвестиційної привабливості дає змогу впорядкувати елементи сукупності, тобто аналізовані регіони, за відстанню до деякої точки N -мірного простору, що будемо називати еталонною. За кожним фактором матриці Z визначається максимальне значення (для факторів, зростання значення яких підвищує ступінь конкурентних переваг) – $Z_{0i} = \max_j \{Z_{ij}\}$, мінімальне значення (для факторів, зростання значення яких знижує ступінь конкурентних переваг) – $Z_{0i} = \min_j \{Z_{ij}\}$, нормативне значення (для низки соціально-економічних показників), що дає змогу визначити так званій еталон конкурентних переваг, що є точкою $P_0(Z_{01}, Z_{02}, \dots, Z_{0N})$.

Відстань між окремими точками N -мірного простору, що є аналізованими об'єктами інвестування, та точкою P , що є еталонном конкурентних переваг, розраховується так:

$$r_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^N (Z_{ij} - Z_{0j})^2}, \quad i = \overline{1, M}. \quad (3)$$

Отримані відстані є основою для розрахунку показника конкурентних переваг:

$$d_i = 1 - \frac{r_{i0}}{r_0}, \quad (4)$$

де $r_0 = \max_i \{r_{i0}\}$.

Показник конкурентних переваг інтерпретується так: чим ближче значення показника d_i до одиниці, тим привабливіше для інвестування є i -й регіон.

Однак розглянутий метод має два недоліки: по-перше, передбачається, що порівняння об'єктів за всіма показниками відбувається щодо деякого еталона; по-друге, передбачається, що всі показники виступають як рівнозначні.

Інший метод розрахунку інтегрального показника, а саме багатомірної середньої, припускає розрахунок співвідношення P_{ij} для кожного значення показників кожної одиниці сукупності до його середнього значення:

$$P_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_j}, \quad (5)$$

де x_{ij} – значення фактору j для підприємства i ;

x_j – середнє арифметичне значення фактору j .

Під час формування системи показників серед них виділяються так звані стимулятори та дестимулятори, які мають позитивну й негативну інтерпретацію, тобто більше числове значення показника свідчить про якісну зміну характеристики певного аспекту об'єкта інвестування. Показники-стимулятори включаються в розрахунок багатомірної середньої за формулою (5), показники-дестимулятори – за зворотнім співвідношенням.

Узагальнений показник розраховують так:

$$P_i = \frac{\sum_{j=1}^m P_{ij}}{k}, \quad (6)$$

де k – кількість факторів.

Припустимо, що регіональна економічна система провадить набір з n видів продукції за допомогою наявних у його розпорядженні трудових ресурсів, природних ресурсів та технологічних знань. Діяльність регіону може характеризуватися вектором $X = \{x_i\}$, $i = 1, \dots, n$ показників, що характеризують певну сторону ефективності виробництва, зокрема обсяги виробництва, дохід на душу населення, структуру регіонального бюджету. Тоді сукупність точок X_j назовемо сукупністю станів максимальної ефективності регіону, якщо не існує ніякої іншої точки X' такої, що:

$$x_1' \geq x_1, x_2' \geq x_2, \dots, x_n' \geq x_n, \quad (7)$$

за здійснення строгої нерівності принаймні для однієї з умов.

Ця ситуація задає оптимальність за Парето. Як правило, досягнення цієї максимальної ефективності регіону є вкрай складною задачею, тому що вона припускає максимальну технічну ефек-

тивність виробництва та продуктивності праці, а також використання схованих резервів, за рахунок яких можна істотно розширити межі обмежень, що існують.

Для оцінювання поточної ефективності регіону можна скористатися індексом продуктивності (PI), що розраховується так:

$$PI = \frac{t_a}{t_o} * 100\%, \quad (8)$$

де t_o – потенційна продуктивність, що характеризує можливість регіону під час використання прихованих ресурсів та максимальної технічної ефективності виробництва й продуктивності праці; t_a – фактична продуктивність.

Практична значущість запропонованого індексу полягає в тому, що він дає змогу одержати комплексну оцінку продуктивності будь-якого технологічного складу та ресурсів. Однак динаміка індексу продуктивності не дає змогу виявити чинники, за якими відбулась його зміна. Модифікація індексу PI провадиться за рахунок включення в нього третього компонента, а саме наявної продуктивності t_s , значення якої перебуває між t_o й t_a . Наявна продуктивність характеризує максимальну продуктивність за наявних ресурсах та обмеженнях.

Тоді індекс продуктивності може бути представлений так:

$$PI = \frac{t_a}{t_s} * \frac{t_s}{t_o} * 100\% = CTI * LUI * 100\%, \quad (9)$$

де CTI – відношення потенційної продуктивності до наявного, що є поточним технічним індексом, динаміка якого характеризує зміну технічної ефективності виробництва;

LUI – відношення наявної продуктивності виробництва до фактичної продуктивності, що є індексом використання робочої чинності, динаміка якого характеризує зміну продуктивності праці.

Запропоновані підходи до оцінювання конкурентних переваг мають можливість бути легко розрахованими, що безперечно свідчить про їхню практичну значущість, але водночас вони не дають можливості ні оптимізувати розвиток регіону з урахуванням потреби в розвитку конкурентних переваг, ні оцінити стійкість стану регіону та перспективи його розвитку. Побудуємо динамічну оптимізаційну модель розвитку конкурентних переваг регіону, спрямовану на оптимізацію процесів розвитку регіональної соціально-економічної системи відповідно до цільових установок регіону.

За мету регіону будемо вважати одержання максимально можливого рівня конкурентних переваг за розглянутий проміжок часу та підвищення конкурентоспроможності. Досягнення цієї мети здійснюється за рахунок виробничої діяльності, погодженої із застосуванням стратегій зниження виробничих витрат і стимулювання збуту, що характеризують тактичну складову розвитку.

Нехай вектор-функція $X(t) = (x_1(t), x_2(t), \dots, x_n(t))$ описує обсяги виробленої продукції по видах у довільний момент часу t , а вектор-функція $P(t) = (p_1(t), p_2(t), \dots, p_n(t))$ – цінову кон'юнктуру, що склалась на ринку продуктів до цього моменту часу. Нехай також вектор-функція $C(t) = (c_1(t), c_2(t), \dots, c_n(t))$ описує витрати для виробництва продукції i -го виду.

Запровадимо такі позначення: $D(t) = (d_1(t), d_2(t), \dots, d_n(t))$ – прогнозована величина попиту на продукцію, що виробляється регіоном.

Припустимо, що вектор-функція $S(R,t) = [s_i]$, $i = \overline{1, n}$, де $s_i(r_i(t), t)$, $R(t) = \{r_i(t)\}$, $i = \overline{1, n}$, відображає ефективність стимулювання збуту через впровадження програм розвитку виробництва в регіоні з індивідуальними функціями стимулювання s_i та бюджетом цих заходів $R(t)$. Тоді функція попиту матиме такий вигляд:

$$D(t) = [(d_i(t) + p_i(t) * s_i(r_i(t), t))], \quad i = \overline{1, n}.$$

Відзначимо, що процес стимулювання збуту є динамічним та має інерційність. Для врахування лага запізнювання можна скористатись таким рівнянням:

$$s_i(r_i(t), t) = s_i(r_i(t)) - \frac{ds_i(r_i(t))}{dt} * \theta_1(t), \quad (10)$$

де $s_i(r_i(t))$ – безлагова функція стимулювання збуту;

$\theta_1(t)$ – функція лага запізнювання.

Для спрощення математичної постановки задачі будемо розглядати безінерційний випадок. Це зумовлене тим, що вплив на параметри сукупного попиту на регіональному рівні має здебільшого дискретний характер, а лагова функція не може бути запроваджена з якомога меншим рівнем економічної достовірності. Виходом із ситуації може стати використання табличної компоненти, що описує кількісне збурення, замість лагової.

Тоді величина сукупного попиту в момент часу t , викликана стимулюванням збуту на часовому інтервалі планування $[t', t]$, визначається таким виразом: $D^+(t) = \sum_{\tau=t'}^t p_i(\tau) s_i(r_i(\tau), \tau)$, причому для індивідуального попиту $D^+(t) = p_i(t) s_i(r_i(t), t)$. Сукупні витрати на стимулювання збуту в довільному періоді t становлять $\sum_{i=1}^n r_i(t)$.

Іншим важливим напрямом розвитку регіону є впровадження соціальної політики, яка спрямована на стимулювання продуктивності праці в регіоні, а також вжиття заходів щодо розвитку інфраструктури.

Нехай функція-вектор $Z(t) = (z_1(t), z_2(t), \dots, z_n(t))$ описує фінансування та розвиток інфраструктури регіону, а функція $w(t) = w_i(z_i(t), t)$, $i = \overline{1, n}$ відображає ефективність цих заходів, що виражається в зниженні собівартості виробництва продукції i -го виду.

Вплив досліджень та розробок на зниження виробничої собівартості також має інерційний характер, тобто:

$$w_i(z_i(t), t) = w_i(z_i(t)) - \frac{dw_i(z_i(t))}{dt} * \theta_2(t), \quad (11)$$

де $w_i(z_i(t))$ – безлагова функція ефективності витрат;

$\theta_2(t)$ – функція лага запізнювання.

Аналогічні міркування дають змогу зробити висновок про недоцільність використання гладких функцій та використання замість них табличних компонент.

Величина коштів, що вивільняються, до моменту t часу за рахунок заходів, вжитих за інтервал $[t', t]$, може бути виражена так:

$$C^-(t) = \sum_{\tau=1}^n w_i(z_i(\tau), \tau). \text{ Припустимо також, що регіон}$$

експортує в кожен момент часу t_2 частину обсягу продукції $y_t(t_1, t_2)$, виробленої в момент часу t_2 .

Тоді в довільний момент часу t регіоном експортується обсяг продукції по видах, що задається

$$\text{функцією-вектором: } Y(t) = \left[\int_{\tau} y_i(\tau, t) d\tau \right], \quad i = \overline{1, n}, \text{ ком-}$$

поненти якої визначаються виробництвом продукції за період T з урахуванням попиту на продукцію

$$\int_{\tau} y(\tau, t) d\tau \leq d_i(t) + D_i^+(t) = d_i(t) + p_i(t) s_i(r_i(\tau), \tau).$$

Природне обмеження – баланс виробництва й збуту продукції: $\int_{\tau} y(t, \tau) d\tau = q_i(t).$

Нехай величина виробничих потужностей для кожного виду продукції задається функцією-вектором $V(t) = (v_1(t), v_2(t), \dots, v_n(t)).$ Тоді

$$\int_{\tau} y(t, \tau) d\tau = q_i(t) \leq v_i(t), \quad i = \overline{1, n}. \text{ Ефект від реалізації}$$

$$\text{продукції в момент часу } t \text{ складе } \sum_{i=1}^n p_i(t) \int_{\tau} y(\tau, t) d\tau.$$

Конкурентні переваги регіону характеризують різницю між ефектом від виробничої діяльності та витратами на її забезпечення, тому в момент часу t модель розвитку конкурентних переваг регіону в процесі інтеграції суб'єктів підприємництва до світового ринку характеризує рівень конкурентних переваг регіону:

$$\pi(t) = \sum_{i=1}^n \left[p_i(t) \int_{\tau} y(\tau, t) d\tau - \int_{\tau} c_i(\tau) - w_i(z_i(\tau), \tau) * y_i(\tau, t) d\tau - r_i(t) - z_i(t) \right]. \quad (12)$$

Оскільки вибрано критерій максимізації конкурентних переваг, критерій приймає такий вигляд: $\max \int_{\tau} \pi(t) dt.$ Для вирішення завдання необхідно застосовувати метод максимуму через громіздкість математичної постановки. Особлива увага в процесі вирішення має бути приділена аналізу стабільності оптимального рішення, оскільки в умовах виникнення чутливої залежності від початкових умов отримане рішення може стати субоптимальним. Результатами реалізації цієї моделі виступають бюджети $R(t)$ і $Z(t)$ для кожного моменту часу, а також вектор експорту $Y(t).$

Запропонована динамічна оптимізаційна модель розвитку конкурентних переваг регіону має такі особливості: оцінює не тільки і не стільки параметри, які приводять до максимального рівня конкурентних переваг регіону, з'ясовує стабільність регіональної системи як гарантію високого рівня конкурентоспроможності в майбутньому, а також збалансованість виробничих можливостей із задоволенням попиту; цільова функція максимізації конкурентних переваг побудована як інтегральна з урахуванням усіх грошових потоків за розглянутий період; існує можливість врахування часових лагів в економічних процесах; в модель включені інструменти корегування вихідних параметрів стратегії розвитку регіону.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, запропоновано методику оптимізації розмірів та напрямів залучення іноземних інвестицій в економіку регіону, яка заснована на використанні детермінованого факторного аналізу та припускає розрахунок результативних коефіцієнтів, їх групування за економічним змістом, обґрунтування отриманих значень, оцінювання поточного фінансового стану галузей та суб'єктів підприємництва регіону, а також визначає перспективи подальшого розвитку конкурентних переваг регіону.

Підсумком аналізу є висновок про ступінь конкурентоспроможності регіону. Зазвичай на оцінювання конкурентоспроможності регіону найбільший вплив чинять саме структура галузей, конкретні підприємства та компанії, які розташовані в цьому регіоні. Отже, конкурентні переваги регіональної системи є похідною позицією конкурентних переваг суб'єктів підприємництва, які належать до інвестиційно привабливих галузей, та оцінювання рівня соціально-економічної інфраструктури. Розрахунок результативних коефіцієнтів дає змогу зрозуміти, на яких числових показниках необхідно концентрувати увагу під час економічного обґрунтування факторів, що чинять вплив на конкурентні переваги регіону. На підставі дослідження параметрів, що характеризують поточний соціально-економічний стан регіону та перспективи його розвитку, робиться загальний висновок про ступінь його привабливості для потенційних інвесторів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Белецкая И. Конкурентоспособность в ее современной трактовке. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 10. С. 81–88.
2. Белоусова І. Зниження рівня конкурентоздатності економіки є найбільшою загрозою для економічної безпеки України. Зовнішня торгівля. Економічна безпека. 2011. № 7. С. 11–14.
3. Гриньова В., Ястремська О. Методологічні засади концепції управління стратегічним інвестиційним розвитком регіону. Управління розвитком. 2002. № 1. С. 42–59.

4. Борисова С. Формирование и развитие конкурентных преимуществ государств в экономическом пространстве Черноморского экономического сотрудничества. Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник научных трудов. Ч. 1. Донецк, 2004. С. 357–361.

5. Жаліло Я., Базиліук Я. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації. Конкурентоспроможність: країна, регіон, підприємство. Київ: ЛАТ&К, 2006. С. 76–86.

6. Шнипко О. Конкурентоспроможність України в умовах глобалізації: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 09.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Київ, 2008. 40 с.

7. Борисова С. Конкурентні переваги регіонів України в контексті її інтеграції до світового ринку капіталу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.05.01. Донецьк: ДНУ, 2006. 20 с.

8. Петрович Й., Кривешко О., Ступак І. Стратегічне управління конкурентоспроможністю промислового підприємства: монографія. Львів: видавництво Львівської політехніки, 2012. 228 с.

9. Білик Р. Конкурентоспроможність регіонів України в системі зміцнення їх економічної безпеки: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.05. Львів: НАНУ ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України», 2017. 40 с.

REFERENCES:

1. Beletskay I. (2004) Konkurentosposobnost' v ee sovremennoj traktovke [Competitiveness in its Modern Interpretation]. Aktualni problemy ekonomiki, № 10, pp. 81–88 (in Russian).

2. Belousova I. (2011) Znyzhennya rivnya konkurentozdatnosti ekonomiki e najbil'shoju zagrozoju dlya ekonomichnoyi bezpeki Ukrainy [Reduction of the Level of Competitiveness of the Economy is the Greatest Threat to the Economic Security of Ukraine].

Zovnishnya torgivlya. Ekonomichna bezpeka, № 7, pp. 11–14 (in Ukrainian).

3. Gryn'ova V., Yastrems'ka O. (2002) Metodologichni zasady kontseptsii upravlinnya strategichnym investytsijnym rozvytkom regionu [Methodological Basis of the Concept of Management of Strategic Investment Development of the Region]. Upravlinnya rozvytkom, № 1, pp. 42–59 (in Ukrainian).

4. Borysova S. (2004) Formirovanie i razvitie konkurentnyh preimushchestv gosudarstva v ehkonomicheskom prostranstve Chernomorskogo ehkonomicheskogo sotrudnichestva [Formation and Development of Competitive Advantages of States in the Economic Area of the Black Sea Economic Cooperation]. Problemy razvitiya vneshneehkonomicheskikh svyazey i privlecheniya inostrannykh syvestitsij: regional'nyj aspekt, ch. 1, pp. 357–361 (in Russian).

5. Zhalilo Ya., Bazyluk Ya. (2006) Konkurentospromozhnist' ehkonomiky Ukrainy v umovakh globalizatsii [Competitiveness of the Ukrainian Economy in the Context of Globalization]. Konkurentospromozhnist': kraina, region, pidprytmtstvo, pp. 76–86 (in Ukrainian).

6. Shnytko O. (2008) Konkurentospromozhnist' Ukrainy v umovakh globalizatsii [Competitiveness of Ukraine in the Context of Globalization] (DSc Thesis), Kyiv, p. 40 (in Ukrainian).

7. Borysova S. (2006) Konkurentni perevagy regioniv Ukrainy v konteksti ii integratsii do svitovogo rynku kapitalu [Competitive Advantages of Ukrainian Regions in the Context of its Integration into the Global Capital Market] (PhD Thesis), Donetsk, p. 20 (in Ukrainian).

8. Petrovich J., Kryveshko O., Stupak I. (2012) Strategichneh upravlinnya konkurentospromozhnistyu promyslovogo pidprytmtstva [Strategic Management of Industrial Enterprise Competitiveness], L'viv, p. 228 (in Ukrainian).

9. Bilyk R. (2017) Konkurentospromozhnist' regioniv Ukrainy v systemi zmitsnennya ikh ehkonomichnoi bezpeky [Competitiveness of Ukrainian Regions in the System of Strengthening their Economic Security] (DSc Thesis), L'viv, p. 40 (in Ukrainian).

Borysova S.E.

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor at Department of Finance,
Banking and Entrepreneurship
Donbas State Engineering Academy (Kramatorsk)

Balashova O.V.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Finance,
Banking and Entrepreneurship
Donbas State Engineering Academy (Kramatorsk)

FORMATION OF THE OPTIMIZATION MODEL OF THE DEVELOPMENT OF REGIONAL COMPETITIVE ADVANTAGES IN THE PROCESS OF INTEGRATING BUSINESS ENTITIES INTO THE GLOBAL CAPITAL MARKET

The development of the world capital market is stimulated by the increase of its uneven distribution among countries, depending on their level of competitiveness. The relevance of the in-depth study of competitive advantages as a lever of international capital movement is due to the intensification of globalization and integration of capital markets, fundamental changes in this area, the development of appropriate infrastructure based on modern Internet technologies, the increasing role of international finance in global development.

Competitive advantages of the region are the most important factors of international integration interaction because at the regional level the formation of competitive advantages of the state is the most effectively provided. The region is increasingly turning from an object into an effective subject of the formation of competitive advantages.

The process of assessing the competitiveness of sectors of the economy consists of three stages: choosing informative indicators for monitoring; building a system of analytical indicators and analyzing (evaluation) the investment attractiveness; forecasting the investment attractiveness of individual sectors of the economy or individual businesses.

The prospects for the development of individual industries should be taken into account in the development of forecasts of their competitiveness and investment attractiveness. But such an assessment should also include indicators of profitability and risk; the direction, pace and form of privatization; the export potential of products, as well as the level of its price protection from imports; inflationary protection of produced goods and services and other factors.

To assess the degree of investment attractiveness of the industry, region, and enterprise, it is necessary to take into account a sufficiently large number of factors affecting the state and prospects of development of the analyzed objects.

The offered technique of volume and directions optimization of involvement of foreign investments into the economy of the region is based on the use of deterministic factors analysis and assumes calculation of effective coefficients, their grouping based on economic contents, justification of the received values, assessment of the current financial condition of branches and subjects of entrepreneurship of the region, and also defines prospects of further development of competitive advantages of the region.

Typically, the assessment of the competitiveness of the region is most influenced by the structure of industries, specific enterprises and companies that are located in the region. Consequently, the competitive advantages of the regional system are derivatives of the competitive advantages of business entities, which are investment-attractive industries, and the assessment of the level of socio-economic infrastructure. Calculation of effective coefficients allows understanding which numerical indicators it is necessary to focus on when justifying economic factors influencing competitive advantages of the region. Based on the study of the parameters characterizing the current socio-economic state of the region and the prospects for its development, a general conclusion is made about the degree of its attractiveness for potential investors.